

raztopljene, — oteklo vime pa se namaže z neosoljenim salom, kateremu se je poprej nekoliko žličice zgrete salicilove kisline primešalo. In še v mnogih drugih boleznih hvalijo salicilovo kislino.

A ne samo zdravilo je ta kislina, temuč tudi to moč ima, da brani, da se mleko ne zasiri (zagriže), surovo maslo (puter) žarkovo ne postane, da se kurja jajca dolgo časa dobra ohranijo itd. Če se kravjemu mleku (pol majhne žličice te kisline na 1 liter mleka) pridene, se za poldrugi dan dalje dobro obrani, da se ne zasiri ali skisa. Surovo maslo (puter), katero se je pregajetlo z vodo, kateri je bila pridana salicilova kislina (tudi pol majhne žličice kisline na 1 liter vode), ostane prav dolgo sladko in celó žarkov puter postane zopet okusen, če se z vodo izmije, kateri so se za vsak liter pridjale 2 ali 3 žličice kisline. Jajca se prav dolgo dobra ohranijo, če se koj, ko so izležena bila, v vodo položijo, kateri je bilo na 1 liter vode 50 gramov salicilove kisline in malo vinskega cveta (špirita) primešanega. Ko so v tej vodi eno uro ležala nej se dadó posušiti in v resanico položena v zaboj denejo. Čez 4 mesece so bila vsa ta jajca popolno dobra in nič lažja kot takrat, ko so bila v zaboj položena, — ostala druga jajca pa so smrdela in vsa bila za nič.

Salicilova kislina se dobi v vsaki apoteki. 1 gram apotekarske vage velja 5 kraje., 10 gramov pa le 40 kraje. (1 gram je prav toliko, kolikor je na majhno žličico gré, toraj se po žličicah lahko določi, koliko se vzame od salicilove kisline, ki smo jo v apoteki na grame kupili.) „Novice.“

M. Kako smrdenci in zasmrajene prostore razsmraditi. Da se razni smradovi odpravijo, ki so posebno v toplem poletnem času ne le nadležni ampak tudi zelo nezdravi in škodljivi, se rabijo raznovrstni razsmrajajoči pomočki. Vendar so pa ti pomočki po svojem neprijetnem duhu dostikrat nič manj nadležni, ko smrad iz stranišč, greznice in drugih takih mest. Sledeče sredstvo, ki čisto nič ne diši, vendar pa druge smradove do čista vničuje, je posebno na kmetih stanujočim vsestrano priporočati.

Da se prostor, ki ni prevelik, razsmradi, vzame se 1 kilogram drobno stolčenega železnega vitriola in 1 kilogram gipsa. Ta zmes se dene v posodo, v katero se pet litrov vrele vode po malem vlijive in cela stvar redno pomešava. Ko se je to kakih pet minut dolgo godilo, se vse vkup vlijive v greznico, stranišče ali kateri drugi prostor, ki se ima razsmraditi.

M. Kako z izcimljenim žitom ravnati. Izcimljeno, napeto ali zadublo žito se ne sme, brž ko je bilo izmlačeno, v mlin poslati, ampak se mora prej do dobrega posušiti. Cime, ki se pri sušenju odkrhnejo, se morajo odbrati in tako žito kolikor mogoče z zdravim pomešati. Moka ali melja iz takega žita namleta se ne sme brž iz mlina zapeči, ampak mora poprej najmanj šest

dni na kakem suhem mestu stati in se mora marljivo večkrat premešati. Ko se taka moka zamesi se ne sme preveč in prevroče vode priliti. Testo se mora, če mogoče s prav suho moko pregnesti, malo bolj okisati in nekaj malega pri mesitvi osoliti. Hlebi se ne smejo preveliki narediti in vročina v peči ne sme prevelika biti. Kruh brž po peki ni dobro jesti, ampak še le tretji dan po nji.

M. Moknih črvov prirediti zamoremo si, ako vzamemo široko odprt lonec, v njega se dene pol ali cel hleb vojaškega ali sploh črnega rženega kruha. Če je hleb cel, se mora na dva ali tri kose narezati, da morejo črvi v njega. Na to se dene 100 ali par sto moknatih črvov v lonec, kateri se z čvrstimi otrobi do $\frac{3}{4}$ zasuje. Črvi rastejo prav hitro, se zapredejo in kmalo izlezejo kukci ali kebrji iz bub. Lonec mora stati na kakem toplem mestu po leti morda pod streho na diljah, po zimi pa v kuhinji. Treba ga je s tulom ali mušjim omrežjem zavezati, da mrčes iz njega ne more. V kratkem času v lonci vse gomazi mladih črvov. Morda bo ta poduk marsikteremu ptičjemu posestniku dobro došel.

M. Psom grinte pregnati treba je vzeti 15 težnih delov smrekovega šilovja in se v vodi dobro skuha. Ti tekočini se primeša 120 težnih delov (n. pr. gramov) lanenega olja. S to zmesjo se grintovi deli vtorejo in potem tri dni pri miru pusté, da vračilo začne delovati. Na to se pomazani deli s toplo vodo dobro operejo in še dva do trikrat s rečeno mažo vtorejo. Pravijo, da se celo zastarele grinte s tem pomočkom preženó.

M. Žajfnica je dobro gnojivo. Dobro in dober kup gnojivo je žajfnica, v kakoršni se navadno razno perilo izpira. Taka žajfnica bi se ne smela nikdar proč vlijiti ampak z njo se morajo poljivati vrtni, rože, za ktere je žajfnica posebno dobro gnojivo, trsi, sadno drevje, sočivje vsake vrste itd. Tudi trava po žajfnici rada in lepo raste.

Dopisi.

Iz Ptuja. (Nekaj o jednakopravnosti slovenščine). C. k. namestnik g. baron Kübeck je v seji 7. julija t. l. na interpelacijo g. dr. Šuca v našem deželnem zboru rekel mej drugimi sledeče: „Sowohl bei der Finanzdirection in Marburg, als auch bei der Finanzlandesdirection ist Vorsorge getroffen, das slovenische Parteien in ihrer Muttersprache gehört und dass über slovenische Eingaben auch Entscheidungen in derselben Sprache hinausgegeben werden“ itd. Naš namen je, dokazati, da se slovenske vloge pri c. k. okrajnem finančnem ravnateljstvu ne rešujejo v slovenskem jeziku. V svedočbo tega navedemo, da je slovenska stranka vložila pri nekej davkariji slovensko

vlogo, katero je pa imenovano ravnateljstvo v Mariboru v nemščini z odlokom od 17. septembra 1880 št. 13879 rešilo. Njih ekselencija naj se toraj prepriča, da njemu podredjeni uradi ne uradujejo v tistem jeziku, v katerem je njim uradovati zapovedano. To imate faktum ter se ne da oporekati. Marsikaj se našim gg. poslancem obljubuje ali v praktičnem življenju je vendar vse pri — starem. Radovedni smo, bode prišel kedaj čas, ko se bodo začele postave postavno izvrševati.

Iz Murskega polja. (Graška razstava.) Vsako leto napravijo in pripravijo pogumni možji v enem ali drugem kraju kake veselice ali kaj podobnega, ki je v dotiki z gospodarskimi rečmi ali celo umetnostni bistrega človečjega uma in spretnih rok, da se ljudstva razvedrijo in seznanijo o eni ali drugi stvari. Tako se je tudi pred nekaj časom osnoval načrt za razstavo v glavnem mestu Štirskega, to je v Gradcu. Že celo leto so se priprave delale, pa se je tudi kaj velikega napravilo. Posamesni rokodelci so pripravljali in privedovali razne umetnosti in lepотиje. Čas za časom hitro teče, den dnevu roko podavljje in približal se je 1. september leta 1880, da se je odprl hram za razstavo, kojoj si človek lahko ogleda, ako ga je čutnost silila kaj videti in se seznaniti z raznimi izdelki in pridelki. Razstava je, kakor je znano, prav veliki, bogati in lepi sejem, kjer so razpostavljeni umetno napravljeni predmeti in iznajdbe, pa tudi naravni izrastki, katerih vseh en posamezni človek zopasti in presoditi ne more.

Ker je bilo v ljutomerskem okraju več konj odbranih, da so je kmeti postavili v rastavin prostor, je pri tej priložnosti še mene zadel delež. Vsakemu je bilo odločeno 8 gl. potnine, da ni popolnoma na lastne stroške potoval.

Mene močno zanima prebiranje raznih potopisov, torej se priporočam blagim čitateljem, da naj bo brez zamere, ako bi ta mala črtica komu ne bila po volji; celo na tenko mi ni bilo mogoče popisati, ker sem deloma imel drugo opravilo, deloma si pa vsega nisem mogel sam razložiti.

Preteklo je 30. avgust in zapustili so nekteri Pristavo, drugi Moto itd., nas četvero oseb z dvema konjema pa Krapje ob 6. uri zjutraj ter se napotili na še nam novo pot proti Gradcu. Ogleдали smo polje ljutomerskega okraja, na katerem ajda in drugi pridelki prav lepo kažejo, koruza je slaba bliže Radgone, ker ni zemlja pripravna za njo, tam le žito posebno pa pšenica dobro stori. Ostane nam vzadl fara sv. Križa, potem prispemo do Radinec, kjer smo ravno malo pred srečali čudno žival, kamelo ali „gambelo“ kakor jej pravijo pri nas. V Radincih si kupimo slatine, potem pa smo krez malo pri sv. Petru kraj Radgone, tukaj smo živino malo nakrmili in ob deseti uri nadaljevali svojo pot tako, da smo prišli v Apače ob poldne; tu se ne vstavimo temveč gremo dalje naprej, še le ob dvema smo spet polagali blizu Cmereka. Ob tretji uri dospemo do cmerč-

kega mosta, mostnino plačamo in krenemo na pravo prek mosta. Bili smo v trgu. Cmerek je prijazen tržič na lepem ravnem polju ob Mure, ki ravno pod cmerčkim bregom teče. Skozi Cmerek smo se naprej vozili. Ob šesti uri dospeli smo na mesto, kder zavrača ena cesta v Špielfeld in v Maribor, druga pa v Štras-Vildon-Gradec. Od tod smo bili za pol ure v Štrasu, bilo je ob poli sedmih. Mudili se nismo nič. V Štrasu so lepi hrami in snaga se vidi, tudi imajo vojašnico ali kasarno. Dalje peljaje smo ob desnej strani, kake pol ure od ceste, videli faro sv. Vida, kjer so na lepem prijaznem brežiči lična poslopja s cerkvo. Od Štrasa do Lančah je tako ravna cesta, da se od enega kraja do drugega konca vidi kakor kaka ulica, ker je na vsaki strani lep drevored. Po ti cesti se vozeč eno uro prišli smo iz Štrasa v Lančah prestopivši murski most, ki je bil skoraj ves novi, ker ga je po zimi led podrli. Tu si poiščemo prenočišča. V ti občini in po okolici so tudi prenočevali vojaki huzarji, ki so potovali v Gradec.

Drugi dan, dne 31. avgusta smo odrinoli dalje; za seboj imeli smo že pol pota. Svoje reči pospravimo in bili bi že šli, toda počakali smo še, da naj vojaki pred nami „odmarširajo“. To se je kmalu zgodilo. Milovali smo dva vojaka, ki sta morala za jahači pešice iti in svojo opravo na sebi nositi. Na vsaki strani sta jezdila po dva, eden pa vzadi. Vseh pet je imelo gole sablje v rokah. Bog ve, kaj sta zakrivila, da ju je taka kaznen zadela. Mi smo se podali za vojaki. Potujemo slabo uro, opazili smo železnični vlak, ker ni bila dotična proga daleč od nas; od iste se do Gradca nismo ločili. Na levi strani smo imeli mesto Lipnice blizo brega, ki ga je precej videti. Potujoč pridemo v ves Lebrinac, prestopimo železnično progo, v gostilnici kraj ceste se vstavimo, živino oskrbimo, potem svoj pot ob pol ednajsti uri nadaljujemo, za malo smo dospeli na Vildonski breg, od koder smo mesta nekoliko opazili.

(Dalje prid.)

Iz Celja. (Katoliškemu podpornemu društvu v Celji) so darovali: 1) Premilostljivi knez in škof 20 fl. za nakup šolskih knjig vbožnim učenkam dekliške šole. 2) Blagorodni gospod dr. Josip Vošnjak državni poslanec itd. v Ljubjani 10 fl., za zidanje dekliške šole. 3) Prečastiti gosp. Jakob Fil. Bohinec, dekan brašlovski, kot izvanreden donesek 5 fl. 4) Vlč. g. Henrik Križan, župnik v St. Janžu 5 fl. 5) Vlč. g. Frančišek Kalin, župnik v pokoji v Rajhenburgu 4 fl. 20 kr. 6) Ostrožnik A. na Spodnji Huđinji 2 gl. Slavna „družba sv. Mohora“ v Celovei darovala je naši družbenski bukvarni mnogo primernih knjig ter sprejela brezplačno našo družbensko dekliško šolo med svoje ude. — Vsem našim preblagim dobrotnikom izrekamo nariskrenejšo zahvalo

odborniki

kat. podporn. društva v Celji.

Iz Črešnjevca. V nedeljo 26. sept., ko smo obhajali god farnega patrona sv. Mihaela, jelo je g. Ludvik Kresnikovo veliko gospodarsko poslopje tik cerkve o pol deseti uri zvečer goreti. Bližnja poslopja so bila jako v nevarnosti, k sreči ni bilo vetra. Zgorelo je razven živine vse; škoda je jako velika. Bil je sicer zavarovan pri „Assicurazione Generali“ — a žalibože, da mu hočejo, kakor je tam navada, dati le $\frac{3}{4}$ odškodnine, kar pa malo znese, ker so take ceditve jako nizke. Pri nas in v naši okolici vratna bolezen Difteritis zopet hudo davi, mnogo jih pomerje in celo odraščene napada. Zbolelo je tudi našemu g. nadučitelju dvoje otrok in na zadnje on sam jako nevarno.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Volitve v mestni skupini Maribor-Ptuj je se vdeležilo 914 volilcev. Do sedaj še nikoli toliko. Ker sta nemško-liberalna kandidata g. Wiesthaler in g. Reuter odstopila in svojim prijateljem razločno naročila, naj grejo volit g. dr. Schmidererja, in ker se je tudi tista pripomoč, katero je konservativno-narodni kandidat g. Bindlehner vsled svojega programa slobodno pričakoval, na nasprotno stran obrnola, ni čuda, da je zmagal nemško-liberalni „hammer in amboss“-kandidat g. dr. Schmiderer z 655 glasi zoper 259, katere je g. Fr. Bindlehner dobil. V pojasnjenje postavimo semkaj telegram iz Gradca v Praškem listu „Politik“ od 2. oktobra števil. 273.: Statthalter baron Kübeck hat den k. k. Beamten den Wink ertheilt, bei der Reichsrathswahl in Marburg-Pettau für den „verfassungstreuen“ Kandidaten zu stimmen“. Sicer je pa volitev jako imenitna; vémo, pri čem da smo v tej skupini — brez vlade; 259 glasov pridobiti v kljub silnej borbi z lastno močjo, to je veliko. Za prvi poskus smo zadovoljni in bodi hvala domoljubna pred vsem g. kandidatu Bindlehnerju pa tudi vsem njegovim pogumnim volilem. Več prihodnjic! Delegacije so sklicane za 19. oktober, državni zbor pride še le meseca novembra na vrsto. — Minister grof Taaffe bo zoper nemške kričaje vsakako moral pričeti boj; oni ne marajo za njegovo še toliko prijazno lice. Akopram je kandidat g. dr. Schmiderer napadal očitno ministerstvo, čeravno nemški poslanci rjovejo na „Parteitagih“ zoper nja, se grof Taaffe ni popnel do večje obrambe, nego da je hipoma v nedeljo dal vse dunajske liberalne liste konfiscirati. No, liberalci mu napovedujejo boj, bodemo videli, kakor se jih bode obranil; konservativni in narodni poslanci nimajo preveč uzrokov podpirati ga. — Ministerstvo tirja od deželnih vlad poročila o uspehih šletnih šol. — Ogerski državni zbor sedaj zboruje v Budimpešti; finančni minister zahteva 9 milijonov za l. 1881 več, kakor letos. Hrvatski ban bil je nedavno pri cesarji in dobil odobrenje vseh svojih naredeb na Hrvatskem. — V Trebinji v

Hercegovini so slovesno temelj vložili za stavljenje nove katoliške cerkve.

Vnanje države. Sv. oče Leon XIII. so svet iznenadili z okrožnico, v kateri se namestnik Kristusov na zemlji spominjajo Slovanov; oni določujejo praznik slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda za praznik vsega katoliškega sveta ter so potrdili od papeža Pija IX. odkazani den praznika, namreč dan 5. julija. Okrožnica kaže na spremenjeno politično položnje več slovanskih dežel, pripoveduje zgodovino obeh svetnikov in njihju apostolstvo v Bosni, Hercegovini, Bolgariji, Srbiji, Galiciji in Rusiji ter omenja skrbi papežev za slovanske dežele. Ob konci se papež zahvaljuje, da jim je prilika dana, slovanskim deželam dokazati svojo očetovsko naklonjenost. Nam se zdi to prvi vidni uspeh molitev bratovščine sv. Cirila in Metoda. — Naš cesarjevič nadvojvoda Rudolf mudil je se nedavno v Berlinu pri nemškem cesarji ter baje izustil proti nekomu: „Avstrija in Rusija se lahko porazumite zastran Turčije, Rusi naj vzamejo Carigrad, a mi Avstrijanci naj smemo prodirati do Soluna“. Te besede, katere pa so vladini listi preklicali, storile so po vsej Evropi velik utis. — Turk se drži proti evropskemu brodovju kakor jež. Brodovje zapustilo je Gravoze in odplulo v Teodo bliže k Dulcinu. Angleži so uže tako nestrpljivi, da bi najrajši mahnoli proti Carigradu, toda Francozi, Nemci in Avstrijanci jih zadržavajo in ponujajo sultanu zopet obrok, do katerega bi Čraogorcem. Grekom in Armencem naj dal, kar je v Berlinskem miru obečal. — Bolgarski knez je res došel v Belgrad obiskovat srbskega kneza. — Po Italijanskem razsaja huda bolezen, „Pellagra“ imenovana. Nalezejo to bolezen ljudje, kateri sprideno koruzno moko rabijo; samo v gornji Italiji boleha 160.000 ljudij. — Bismark lovi Spanijo v zaveznico proti Francozom. — Belgijski freimaurerji zapirajo po sili katoliške šole; vsled tega je na večih krajih prišlo do krvavih tepežev. Francozi očitajo glavaču vseh freimaurerjev, judu Gambetti, da je državi ukradel 43 milijonov frankov. Priden freimaurer to, ki tako skrbi za-se!?

Za poduk in kratek čas.

Iz Amergava v Kolin.

Dnes 19. sept. 1880 sva s tovaršem najdalje — več ko 100 milj oddaljena od ljube domovine svoje, sva namreč v starodavnem Kolinu ali Kělnu. Pripeljala sva se od Mogunca semkaj po kraljevi reki — mogočnem Renu. Zmiraj sem želel enkrat videti vodo Ren, iz katere menda ne bodo turške mule več pile, kakor staro prerokovanje govori; ampak boljše bi bilo, da bi mule vse Turke in še nekaj naših zagrizenih nemčurjev na vrh odnesle po najkrajšem potu iz Evrope v Azijo ali